

Celjske Slovenske Novine.

Vrednik: Profesor Valentin Koušek. —

Tate novine pridejo vsako Saboto na svetlo: Cena za četertinko leta 40 kr. Po pošti 50 kr. Sr.

Nro. 3.

15. maliga serpana 1848.

Lube Celjske Novine! *)

Lepo Cele v srcu slovenskiga kroga leži, in se veličastno po rajski Savinski dolini ozira, v mestu pa in okrog mesta veliko gorečih Slovencev živi, ki bi dali za slavo in srečo svojga roda kri in življenje. Pripravna lega in lepo števílo okrog živčih rodolubov je že zdavnaj Celjskima mestu mogočnost podala, pa tudi dolžnost naložila, v sedajšnim povsodnim razvijanju narodniga zavedenja tudi svoje Slovence zbudjati, zbujeje k začelenimu cilu vladati, in pred zahojami varvati jih; o mladi naši literaturi se zasluženo storiš; duhovske moči svojga kroga v sebi zbrati, ter — v edinosti moč spoznaje — rnda omikanje in slovensino hlabro polpirati. Seer je mila slovensina že od davnej v Celu tiho zavetje in lubo domovje imela, in zvanaj Lublanc in Celovca menim, je bilo tukaj nar več slovenskih knjig natisnenih. Iz Cella smo lahko vse slovenske knjige dobivali, ker je pridea knigozarije g. Gajger, z vsimi slovenskimi knigararici v zavezí, nam vse naročila rad in urno oskerboval. U novisim času si je zaslužca knigoziskar g. Jeretin, naš neutrudca prijatelj, urno - tiskavnicu z mnogimi ličnim abecedí v novim pravopisu omisil. Tudi nemške šole (o de se niso slovenske!) so mnogo lepih slovenskih bukvic v prid šolske mladosti na svitlo dale, in se nam posebno prikupile, ko so Drobinsce iz Gradca v Cele — njih pravo domačijo preselile. Vse to je bilo lepo ino prav. Pogrešo-

vali smo pa vendar — ino večkrat o tej reči govoriti — če ne obširniga saj manjšiga časopisa, kateri bi — po prav niski ceni tudi manj premožnim lahko naročliv — veliko več ino v krajsim času o zbujeju narodniga dala, in o potrebnim omikanju med ljudstvam opravil, kakor vse se tako lepe knjige in izpisi, in bi se tudi mi lahko med sebo pogovorili in zastopili, de bi bili vsi eniga serca — ene misli. Zato smo vas z veliko radostjo pozdravili, lube novine; ko ste se nam napovedale, de nas bote prišle vsaki teden enkrat obiskat, ter nam povedat, kar nam je potrebno in koristno, in kar se za nas vedavredniga pri nas ino okolj nas godi. Veliko zares ste nam obhobile! Bog daj, de bi tudi srečno svojo obluho dopolnobile! Obhobile ste nam povedati vse, kar nam je potrebno in koristno, in kar je za nas vedavredno. Koljko in kako veliko paje za nas se potrebniga in koristniga, in kaj vse bi mi radi zvedli! Zato poslušajte, kaj mi od vas po vaši lastni obluhi pričakujemo, od vas zvedeti in se učiti želimo.

I. Želimo od vas podučeni biti v vsem, kar nam je potrebno. Nar bolj potreba pa nam je zdaj sprave med razdvojenimi narodi in lubiga miru — zvanajnuiga, pa še bolj znotrajnuiga; kakaj če smo edini in mirni od znotrej, bomo tudi močni in nepremagljivi proti zvanaj; med sebo razdvojene pa nas bojo tudi nezmožni sovražniki kakor travo posanđrati in podjarmiti. K znotrajnimu miru nam torej zopet pomagati, naj bo vaš prvi lepi in sveti poklic. De smo pa znotrajni mir zgubili, mislim, je od tod prišlo, de se je zaveza med podložniki in predpostavljenimi razrusila, ki je podloga vse deršavne sreče, in ta zaveza je nasproti nogo zaupa nje. Predpostavljeni niso zmiram kakor očetje z svojimi podložniki ravnali,

*) Gospod, ne zamirte, de nismo vse novinam izrečili, kar ste pisali. Zakaj oženj v streho vtaknit je huda reč. Za lepi list pa prejmite lepo hvalo. Vredništvo.

ampak pogosto le kakor najemniki čez nje gospodovali; svoje pravice so terdili, kmetov pravice pa krajsali, kjer mogli, in le od njih žalov in pöta bogateli. Kaj je veliko donasnih grajsinskih posestnikov drugih, kakor barantavci, ki na srečo in blagor svojih podložnih pač kaj ne gledajo, ampak le mislijo kako dohotke svojih grajsin pomnožiti. De to semtertje tudi od dohovnih vela, je seer žalostno, pa se tajiti ne sme. Podložni videti, de njih gosposkam ni za sreenje srečo, ampak le za njeno volno, so do takšnih kersvlačnih pivolv vse zaspanje zgubili, in sačeli gosposke čerteti in kleti. Pa se tudi tajiti ne sme, de so podložni dokajkrat z dobrimi gosposkami sirovo in nehvalečno ravnali, ter si tako njih serce zapertli, in njih lubezen zapravili. Poprejšna strahovavna sila je seer toti že dolgo rejeni serd dušila: alj zdaj, ko je stari jarm stert, in svoboda razglasena, stan proti stanu z raskačenim sercam vzdignem stoji, mislić kako svoje v serdu gorečo serce nad svojimi zatiravci ohladiti. Pridgvajte torej mir, lubu novine! in ker je vedelić politisko neomicanje našiga ludstva krivo, de se je tote dni tako sirovo in nespametno semtertje obnašalo, podložne, posebno kmetij v pohlevnih sostavkah v vsim podučajte, kar jim je xdej od vlade in vladnih opravil vedeti treba. Slovenski izobraženi in v pravdoznanstvu izurjeni rojaki vas bojo radi z enakimi sostavki zalagali. Učite pa tudi gosposke pravičnim biti. Strahu poznati ne smete: in kjerkoli od krivičnih gosposk zvete, glasno njih zlobno in vnebovpjjoće djanje grajajte, de ker jih glas vesti več ne strahuje, jih bo sodba občinstva osramotela. Dvombeni, de ima sodba in muenje občinstva veliko, dozadj še nespoznano moć. — Ravno tako in še bolj kakor politiskiga omikanja je pa našimu ludstvu narodniga omikanja treba. Ponuceni in popuščani smo bili; zato pa lepo pole z krasnimi darimi okiucaniga duha pravno leži, naše ludstvo pa nevedno in zaničvano brez duhovskiga ponosa in veselja tužno živi. Povejte torej in jasno dokažite ludstvo, de srečno tako dolgo ne bo, dokler se puščanju odpovedalo, in svoje sreče na narodnost zidalo ne bo. Ne pozabite v tim oziru priporočati slovenskih šol in pisarnic; in pridnim šolnikom verjemite, ki bi se bili že tudi xdej radi veliko več z slovensino v šolah pečali, ako bi se ludstvo samo temu ostavljalo, in le za nemške navke prosilo ne bilo, mislvši, de je slovensina le za drev

in motiko. — Neodolljivo potrebno je dalej, de ludstvo podučite, kaj posebno naj bi svojim poslancem k derziavnomu zboru naročilo; alj ker bo k temu govotno že časa premalo, mu saj pametne moje na znanje date, na katere bi naj njegovi poslanci pri zboru gledali, in se po njih navku ravnali, de ne bojo morebit priljanjenim sovražnikom naše narodnosti v roke prišli, in namesto sreče nam le nesreče nakovali. Kaj bote rekle, lubu novine! če vam povem, kaj je izvoleni poslanc kmetijskiga stanu nekim gospodam odgovoril, ki so ga vprašali, kaj bo na Dunaju govoril? Takole je djal: Jas bom pač rekel: mašnikam in pa gosposki nič, no pa štibro dolj! To ni basen, ampak gola resnica. Se bomo taki neomicnost smejali, alj se nje srasovali? Jas mislim, ne smejali, ne srasovali; ampak v serčni britkostü moremo obžalovati nemilo zvezdo, ki je do zdaj nad nami vladala. Glejte Slovenci! tako neomicano in za svojo lastno srečo zvedeno je naše ludstvo, de tako nevednimu človeku celo upanje prihodnih lepsih in boljših časov, in svoje nar svetejše potrebe v roke da! Alj de z dragimi besedami ravno tako žalostno resnico izrečem: Glejte Slovenci! tako neveden je tisti človek, kateri ludstvo za nar bolj vedniga med sebo obrajta! — Zadnie je tudi potrebno, de od svetih reči vselej sveto govorite, če vam bo kedaj o duhovskih in verskih rečeh pregovoriti potreba. Slovenci, hvala Bogu! še vere v praviga Boga niso zgubili, in ve bi se jim pač slabo vstregle, ako bi jim s reči omazenim, v satanovo čeruilu laži in natočevanja namočnim pereskam gerdile. Zato nikar ne posnemajte svoje nemške sestre, ki vse sransilivosti prosta laži po deželi pobera, jih z vidnim veseljam med ludi trosi, vse, kar je cerkev lepiga vpelala, z atrupnim jezikom gerdi, z blatam niske laži in natočevanja duhovski stan ometaje, ter misli, de na toto vižo luć med ludstvo širi, in svojim bravam se vstreže.

2. Zelimo od vas podučeni biti v vsem, kar je za nas koristno. Kar nam je potrebno, to nam je tudi koristno. Zato bomo z vami že prav zadovoljni, če nam bote v opomenujih potrebnih rečeh podporno roko podajale. Ako nas bote zraven se pa tudi drugih koristnih reči učile, se nam bote še toliko bolj vstregle. Koristan, postavim, bi tudi bilo, de laži ki se med ludstvo trosijo, imenu alj na veri škodjejo, alj pa ga proti gosposkam šuntajo, zatirate. Korist-

na bo tudi, da dobre knjige, časopise, in druge izpise ljudstvu naanaste in priporočite, po katerih si bo potrebniga omikanja pridobilo. Koristno bo še tudi, da vse protivnike naše narodnosti, in sploh protivnike resnice in nesramne lažnjivce ojstro svarite, ter njih zloba, svijačo ali pa nesumnost z uplašno in ojstro besedo dokazujete. Resnica in blagor Slovencev na podlogi narodnosti naj bote zvezde, ki vas vodite. In

3) želimo od vas tudi vse zvedeti, kar se za nas vedavredniga priuas in okoli nas godi. Treba pa nam je vedeti, kajino kako se pri naši deželni vladi in naših deželnih stanovah v Gradecu, in pri velikim zboru na Daunju godi, in kako se naši poslanci tankaj obnašajo, da bomo tako moške spoznali in vedeli, ali jim smemo še tudi v prihodnje svoje znanje dati, ali ne. Tudi po dokončanem zboru nam morete zvesto vsako spremembo in poverno razsodnje naše ustave povedati, da bo naša mlada Slovenija z našo mlado vstavo enostopno napredovala. Želimo potem od vas posebno na tanko zvedeti, kaj se vse na Slovenskim posebno v naši narodnosti godi. Badi bomo tudi brali, kaj naši bratji na Horvaškim, Ceskim i. t. d. delajo, kakaj oni so naši pravi, naravni sosedi. Potem nam še le, koljkor bo mogoče, povejte, kar se za nas vedavredniga pri ptujih ljudstvih godi da ne bomo spet v staro bedo zahredili, ter več vedli od Hotentotov in Zamorcov, kakor od Slovencev, in se bolj skerbeli, kako se bo ta ali ona politiška zadeva na Francoskim ali Spanskim razrešila, kakor kako naša vlada našo srečo uskerbuje. Narpoprej moremo naši materi Sloveniji slavni dom soizdati; kadar bomo tako delo zgotovili, bomo srečni in veseli v senci njeniga krila sedeli in gledali gibanje drugih narodov, ter ga pretresali; zdaj pa imamo doma opravila zadost.

Če bote ti naše želje spolnile ljube novine! bode imele iskrenih prijateljev in podpornikov dovolj. Dovolj bote pa tudi imele bravcov in naročnikov v duhovskim, građanskim, in zéxxnma — kar Bog daj! — tudi gotovo v deželnsko gosposkim stanu, kjer je dondej v našim kroga še nar večja narodna tema. Nebesni blagoslov z vami!

F. K.

(Iz Celja.) Le cukrat so delavci tukej čli mačkno muziko, in dobro so sejo naučili.

V ponedlek 10. t. m. je nekaj delavcov na rotová prišlo ino tirjalo, naj komisija napravi, da bodo peki bolj ino težej kruh pekli ino prodajali. Ker se pa ni hitro vse po njih voli zgotililo, so delavci zvečer ob 9. prišli in per dveh pekah mačkno muziko napravili. Tako so zvižgali in se derli, da je bil strah, zraven pa kamene po hišah lučali in s gorjačam po vokuhih in vratih bili, da smo mislili, da bodo vse razdoblili. Narodna straža perhiti, nekaj nar tih hojših polovi — druge razpoti in tako mir zopet napravi. Narodna straža more zdaj vsako noč patrolirar, ker delavci vsaki večer Celjanam za kratek čas mačkno muziko hočejo napraviti. Kam bomo prišli, če bode vsak na tako vižo svoje pravice iskal. —

10. t. m. je vmerl v Celi Dominik Nikolaus Spero penzioniran e. k. stotnik v 77. leta svoje starosti. Bil je rojen v horvaški graniči v letu 1871 in je že v turski vojski pod slavnim Laudonom za vojaka služal.

(Kojince.) Dones teden 8. t. m. sta prišla dva grašinska borštnerja nad kojinskiga g. kaplana, ki niso hotli h borštnerju, $\frac{1}{2}$ sre zvonaj terga, zdraviga otroka na dom kerstit iti, ampak so ukazali, otroka v cerkev h kersti pnesti.

Borštnerja dva prideta zavolj tega nad g. kaplana, jih z gerdim besedam zmirljata in tako z njim delata, da so se g. kaplan kumej vbraudi, da jih nista čes stenge vergla.

Kmeti tega čuti se serdit vzdignujo in pridejo v ponedlek in torek v grašino ino tirjajo, da morejo borštneri, ki so že toliko nepokoja delali, brez da bi jim kdo bil strahu pokazal, precej kraj zapustiti. Nič ni moglo kmeto potolažiti, koker obliha, da bodo borštneri v kratkim se nazaj podali na Pemsko, od koder so peršli.

Iz Ribnice na Krajuskim pišejo: 1. tega mesca je Soderšičo neizrečena nesreča zadela. Velik ogenj je cel terg pokoncal. Razen cerkve, šole in farovža so vse hiše pogorele, z njim skorjev vsa gotovina, vse orodje in blago. Vsa škoda znaša okoli 100,000 goldinarov srebra! — Slovenci, usmilite se svojih nesrečnih bratov!

(Iz Dunaja.) Minister Pillersdorf je 9. t. m. svojo službo zapustil. Dunajčani hočejo, kakor se sliši, razen barona Dohelhofa tud vse druge ministre odstaviti. Dohelhof bi menil potem nove ministre izvoliti. Kaj bo to? Dva dni poprej so Dunajčani Pillersdorfu muziko delali, in tretji dan ga že nebrje več imeti.

11. t. m. so nadvojvoda Joan na strani ministra Wessenbergera ob 7 mi uri Dunaj zapustili in se v Frankfurt podali, kir bodo viharstvo nemške derjave prevzeli. Ob 6. uri je narodna straža s muziko po njega prišla in Joan so polu bratovske lubezni te le besedice ljudsta govorili: „Moji lubi Dunajčani jas se podam v Frankfurt, pridem pa 17. t. m. zopet nazaj. Zavupam de bodete ta čas mir ohranili, de bom s tistoj lubeznoj, z kateroj vas dons zapustim, zopet h vam nazaj prišel.“ Kader bodo nadvojvoda Joan nazaj prišli, se bo derjavni zbor v Dunaju začel.

(Taliauska. Iz Italje nič noviga ne čujemo, hakor de se maršal Radecki za veliki boj pripravla. Naši vojaki kunej perčakajo de bi se bili s Taljanam.)

(Gospokam in kmetam po Štajerskim.) V zadnjim listu Slovenskih Novin sim vam oznani, de so Njih Veličanstvo Cesar Ferdinand I. 28. Rožnika poterdili prosjoje deželni ga štajerskiga zbora, po kateri se bodo tud že za to leto v patentu od 11. Breznaa t. l. imenovani natorni davki odkupli po tisti razmiri in tistih postavah, kakor bodo za Štajersko osnovani. Perstaviti pa še morev. de ravno v tistim cesarskimu razpisu tud stoji, de vse pogodila (glibenge, kontrakti) zastran odrajanjanja natornih davkov še popohnasa velajo in de je perpuščeno, ako se gosposke in kmeti sami med saboj zglijajo.

Dobro je vedeti to za taiste kmete, ki so se že zglijali, pa tud za te, ki bi radi svoje davke odrajali in tako pomagali svoji gosposki, ki na te dohotike dolgo čakati ne more.

Nekaj Slovencam gotovo še neznaniga, pa o sedajnjim času vedeti zelo potrebniga.

(Dalje.)

Le visoko učeni ino velikoserčni možje, ki bojo od ljustra izvoleni, pomblasteni, zamorejo po natorni ino po potrebah ljudstva za taista pripravne postave osnovati ino ustavnimi cesarja poterditi dati. Taki možje niso cesarjovi, ampak ljudstva služabniki; ki iz svojo modrostjo, ktere ljudstvo nikolj imeti ne more, le ljudstva v nar večji prid služijo; zakaj ni ničesar boljšiga na sveti, kakor so modre, iz človeške natore, iz lege ino lastnosti dezele, vzete ino narete postave, po kate-

rih bodo premoženje, čast ino življenje vsih derjavnikov — varno, de zamorejo vsi pošteti, — božni ino bogati, — svobodno — varno ino dobro v deržavi živeti. Le po mudri postavi je varno ino dobro življenje upati. Alj tako postavo le modri visoko učeni možje, pravi, — ne po rojstvu, ne po denarjah, ampak po učnosti ino velikodušnosti, — šlahuniki osnovati zamorajo. Ljudstvo ne more ničesar drugiga k osnovanju dobre postave storiti, kakor samo take velikodušne — učene može izvoliti ino s ponižnim prošnjami k derjavni zboru poslati. Ljudstvu ni mogoče — samu sebi vse s postave osnovati; kër ni vsim mogoče k temu potrebne učnosti imeti. Ravno tako tud ni mogoče enimu samimu, to je, cesarju iz vsim svojim pomočnikami, ki potrebe ino težave in t. d. po deželi ne vedo, za vse derjavnike dobre postave dati; zakaj če je cesar samo-oblastnik, si noben njegovih svetavcov, ki so njegovi služabniki, ne bo upal, — kaj svetvati. kar bi zoper misel alj voljo cesarjovo biti utegnalo; kër vsakteri lahko previdi, de bi ga tako — cesarju zoperno svetovanje le ob sležbo spraviti zamoglo; kar se je per samooblastnikom že mnogoterim — prav prav postenim — ludoljubim možam — že večkrat zgodilo. Vse je ako, čv cesar ni samooblasten, ampak ustavni vladar. Taki cesar nima svojih služabnikov, ampak ljudstva služabniki, to je, poslanci iz dežel, so svetavci per osnovanju postav za dezele. Le iz dezele izvoljeni visoko učeni možje, ne pa cesarski služabniki, zamorajo v prid ljudstva hosnovanju dobre postave — svobodno svetvati; kër le od ljudstva zahvaležnost, ne pa od cesarja, perčakajejo ino dobijo. Ljudstvo le skuz poslance ali skuz svoje prave šlahunike per ustavni enovladji svoj del ima; ino k postavi, ktero spolniti hoče ino mora očimo peryoli. — Ino ustavni cesar ima dolžnost, — te v derjavni zboru osnovane postave derjavnim prebivcavam skuz svoje pomočnike oznani pustiti ino vedno gledati, de se bodo od vsih natenkama spolnile, dokler bojo veljavnost imele; zakaj per ustavni vladji se zamorajo postave predelati, ko bi še ne bile popolnena, kar se po človeški slabosti prav lahko — zgodi. Pa dokler se postave v derjavni zboru ne prenaradijo, se morajo natenkama spolniti, če bi še lih popolnena ne bile.

(Dalje sledi.)